

YENİDOĞANLARDA YENİ CORONAVİRÜS (COVID-19) VE HEMŞİRELİK YÖNETİMİ

5. BÖLÜM

Ahmet KÖMEAĞAÇ¹

Mustafa BELLİ²

Selmin ŞENOL³

GİRİŞ

Aralık 2019'da Çin'in Hubei Eyaleti, Wuhan Şehrinde, açıklanamayan çok sayıda pnömoni vakası ortaya çıkmıştır (1). Bu açıklanamayan pnömonilere yeni bir koronavirüs olan; ciddi akut solunum sendromu koronavirüs 2 (SARS - CoV - 2)'nin neden olduğu tespit edilmiştir (2). Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), bu virüsü önce "2019 Yeni Coronavirus (2019 - nCoV)" olarak adlandırmış, daha sonra ise "Yeni Koronavirüs Hastalığı 2019 (Covid-19)" olarak değiştirmiştir (3).

Covid-19 agresif bir yayılma göstererek, kısa bir sürede tüm Dünya'ya etkisi altına almıştır (4). Bu nedenle DSÖ 31 Ocak'ta, Covid-19'u uluslararası endişe verici bir halk sağlığı sorunu olarak ilan etmiştir (5).

Salgınından bu yana, bir çok çalışma yetişkinlerde Covid-19'u incelemiş ancak yenidoğanlarda ve çocuklarda epidemiyolojik ve klinik özelliklerine ilişkin veriler yetersizdir (6). Yenidoğanlar; bağışıklık sistemlerinin immatür olması, kanıtlanmamış olsa da maternal vertikal geçiş olasılığı, vajinal doğumlarda gaita ve idrar aracılığı ile perinatal temas olasılığı ve asemptomatik enfekte anne ile doğumdan sonra yakın temas nedeniyle yüksek risk grubundadır (1). Bu der-

¹ Uzman Hemşire, Urla Devlet Hastanesi, ahmet.komeagac@gmail.com

² Araştırma Görevlisi, Ege Üniversitesi, bellimustafa4643@gmail.com

³ Profesör Doktor, Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi, senolselmin@yahoo.com

- Bebek asemptomatik ancak annenin Covid-19 PCR testi pozitif gelir ise; bebekten 24 saat ara ile 2 kez gönderilen üst hava yolu örneklerinin ikisinde de PCR negatif gelirse;
- Bebeğe hafif semptomatik enfeksiyon varlığında; Üç günden uzun süredir ateşi olmayan, şikayetleri düzelen ve 24 saat ara ile 2 kez gönderilen üst hava yolu örneklerinin ikisinde de PCR negatif gelirse;
- Bebeğin ciddi semptomatik enfeksiyon bulguları var ise; Akciğer grafisinde inflamasyon bulguları kaybolmuş, üç günden uzun süredir ateşi olmayan, bulguları düzelen ve 24 saat ara ile 2 kez gönderilen üst hava yolu örneklerinin ikisinde de PCR negatif gelirse.
- Bebeğin taburculuğu başka nedenlerle uzayacak olursa anne aşağıdaki CDC önerileri gerçekleşene kadar ziyarete alınmaz.
- Antipiretik almaksızın ateşin gerilemesi,
- Hastalık belirtilerinin iyileşmesi,
- 24 saat arayla alınmış en az iki PCR negatifliği.

Sonuç

Covid-19 enfeksiyonunun yeni olmasından dolayı yenidoğanlarda büyük vaka serileri ile yapılmış randomize kontrollü çalışmalara rastlanamamaktadır. Çalışmalardaki vakaların birçoğu, Çin'in farklı hastanelerinde görülen küçük vaka serilerine aittir. SARS-CoV-2 oldukça bulaşıcıdır. Bildirilen pediatrik hasta sayısı bu noktada az olsa da çocuklar enfeksiyona karşı savunmasızdır. Ülkelerde genel bir bildirim sistemlerinin oluşturulması ve enfeksiyon kontrol önlemlerinin alınması ile gebelerde ve yenidoğanda enfeksiyonun önlenmesi mümkün olabilecek veya mortalite ve morbidite oranı en aza indirilebilecektir (6,7).

KAYNAKLAR

1. Hong H, Wang Y, Chung HT, Chen CJ. Clinical characteristics of novel coronavirus disease 2019 (COVID-19) in newborns, infants and children. *Pediatr Neonatol.* 2020;61(2):131-2.
2. Ludvigsson JF. Systematic review of COVID-19 in children shows milder cases and a better prognosis than adults. *Acta Paediatr.* 2020;0-3.
3. Chen D, Yang H, Cao Y, Cheng W, Duan T, Fan C, vd. Expert consensus for managing pregnant women and neonates born to mothers with suspected or confirmed novel coronavirus (COVID-19) infection. *Int J Gynecol Obstet.* 2020;(February):1-7.
4. Clin A, Dis I, Press I, Press I, Asadi L, Tabatabaei RS, vd. New Corona Virus (COVID-19) Management in Pregnancy and Childbirth. 2020;(4).

5. Statement on the second meeting of the International Health Regulations (2005) Emergency Committee regarding the outbreak of novel coronavirus (2019-nCoV) [Internet]. WHO. 2020 [kaynak 10 Aralık 2020]. Available at: [https://www.who.int/news/item/30-01-2020-statement-on-the-second-meeting-of-the-international-health-regulations-\(2005\)-emergency-committee-regarding-the-outbreak-of-novel-coronavirus-\(2019-ncov\)](https://www.who.int/news/item/30-01-2020-statement-on-the-second-meeting-of-the-international-health-regulations-(2005)-emergency-committee-regarding-the-outbreak-of-novel-coronavirus-(2019-ncov))
6. Paraluppi V, Pintus MC, Fanos V, Marcialis A. COVID-19 in newborns and in children : the state of the art. 2020;9(1):1–13.
7. Ovalı F. COVID-19 Infections in Newborns. *Anadolu Klin Tip Bilim Derg.* 2020;23–45.
8. Munster VJ, Koopmans M, van Doremalen N, van Riel D, de Wit E. A novel coronavirus emerging in China - Key questions for impact assessment. *New England Journal of Medicine.* 2020.
9. Li Q, Guan X, Wu P, Wang X, Zhou L, Tong Y, vd. Early Transmission Dynamics in Wuhan, China, of Novel Coronavirus-Infected Pneumonia. *N Engl J Med.* 2020;
10. Zhang W, Du RH, Li B, Zheng XS, Yang X Lou, Hu B, vd. Molecular and serological investigation of 2019-nCoV infected patients: implication of multiple shedding routes. *Emerg Microbes Infect.* 2020;
11. Wang S, Zhou X, Lin X, Liu Y, Wu J, Sharifu LM, vd. Experience of Clinical Management for Pregnant Women and Newborns with Novel Coronavirus Pneumonia in Tongji Hospital, China. *Curr Med Sci.* 2020;40(2).
12. Hoffmann M, Kleine-Weber H, Krüger N, Müller M, Drosten C, Pöhlmann S. The novel coronavirus 2019 (2019-nCoV) uses the SARS-coronavirus receptor ACE2 and the cellular protease TMPRSS2 for entry into target cells. *bioRxiv.* 2020;
13. Zhang H, Kang Z, Gong H, Xu D, Wang J, Li Z, vd. The digestive system is a potential route of 2019-nCov infection: a bioinformatics analysis based on single-cell transcripts. *bioRxiv.* 2020;
14. Fan C, Li K, Ding Y, Lu WL, Wang J. ACE2 Expression in Kidney and Testis May Cause Kidney and Testis Damage After 2019-nCoV Infection. *medRxiv.* 2020;
15. Hamming I, Timens W, Bulthuis MLC, Lely AT, Navis GJ, van Goor H. Tissue distribution of ACE2 protein, the functional receptor for SARS coronavirus. A first step in understanding SARS pathogenesis. *J Pathol.* 2004;
16. Kuba K, Imai Y, Rao S, Jiang C, Penninger JM. Lessons from SARS: Control of acute lung failure by the SARS receptor ACE2. *Journal of Molecular Medicine.* 2006.
17. Center for Disease Control. Frequently Asked Questions and Answers: Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) and Pregnancy. *CDCGov.* 2020;
18. Chen H, Guo J, Wang C, Luo F, Yu X, Zhang W, vd. Clinical characteristics and intrauterine vertical transmission potential of COVID-19 infection in nine pregnant women: a retrospective review of medical records. *Lancet.* 2020;
19. Peeri NC, Shrestha N, Rahman MS, Zaki R, Tan Z, Bibi S, vd. The SARS, MERS and novel coronavirus (COVID-19) epidemics, the newest and biggest global health threats: what lessons have we learned? *Int J Epidemiol.* 2020;15(1):19–20.
20. Öztan G, İşsever H. Yeni Koronavirüsün (Covid-19) Moleküler Yapısı ve Genomik Karakterizasyonu. *Istanbul Univ Inst Heal Sci J Adv Res Heal Sci.* 2020;
21. Rasmussen SA, Smulian JC, Lednický JA, Wen TS, Jamieson DJ. Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) and Pregnancy: What obstetricians need to know. *Am J Obstet Gynecol.* 2020;

22. Dong L, Tian J, He S, Zhu C, Wang J, Liu C, vd. Possible Vertical Transmission of SARS-CoV-2 from an Infected Mother to Her Newborn. *JAMA - Journal of the American Medical Association*. 2020.
23. Wei M, Yuan J, Liu Y, Fu T, Yu X, Zhang ZJ. Novel Coronavirus Infection in Hospitalized Infants under 1 Year of Age in China. *JAMA - Journal of the American Medical Association*. 2020.
24. Wang S, Guo L, Chen L, Liu W, Cao Y, Zhang J, vd. A case report of neonatal COVID-19 infection in China. *Clin Infect Dis*. 2020;
25. Chen S, Huang B, Luo DJ, Li X, Yang F, Zhao Y, vd. [Pregnant women with new coronavirus infection: a clinical characteristics and placental pathological analysis of three cases]. *Zhonghua bing li xue za zhi = Chinese J Pathol*. 2020;
26. Chen ZM, Fu JF, Shu Q, Chen YH, Hua CZ, Li FB, vd. Diagnosis and treatment recommendations for pediatric respiratory infection caused by the 2019 novel coronavirus. *World Journal of Pediatrics*. 2020.
27. Wang L, Shi Y, Xiao T, Fu J, Feng X, Mu D, vd. Chinese expert consensus on the perinatal and neonatal management for the prevention and control of the 2019 novel coronavirus infection (First edition). *Ann Transl Med*. 2020;8(3):47-47.
28. Society I. Directions of the Italian Society of Neonatology (SIN) Authors This document has been drafted by Dr Riccardo Davanzo, Chair of the Technical Panel on Breastfeeding (TAS). 2020;19(February):1-7.
29. Alhazzani W, Møller MH, Arabi YM, Loeb M, Gong MN, Fan E, vd. Surviving Sepsis Campaign: guidelines on the management of critically ill adults with Coronavirus Disease 2019 (COVID-19). *Intensive Care Med*. 2020;
30. ESPNIC. Şüpheli veya kesinleşmiş COVID-19 enfeksiyonu olan çocuğun bakımı için hemşire rehberi. 2020;<http://cohemder.org.tr/content/COVID-19-infection1>.